

לקה טוב

פרשת ראה

התשס"ח

יוצא לאור ע"י רשת מוסדות "טוב" בראשות הרב יוסף יגן שליט"א בעריכת הרב מגושה צדקה שליט"א

הדלקת נרות שבת ניו יורק 7:15
 מוצאי שבת 8:43
 סוק"ש מנ"א 9:03
 סוק"ש גר"א 9:39
 חצות 12:57

שבת מברכין חודש אלול
 יום ראשון אחה"צ שעה 1 14 דקות 12 חלקים
 ר"ח ביום ראשון ושני

ההפמרה: מפמרון ברוב קהילות: "עניה בוטרה"
 והספרדים מוסיפים פסוק ראשון אחרון של "מחר חודש"
 ביום שלישי ג' אלול מתחילין הספרדים סליחות

פנינים לפרשה

"ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה"
 ראה – לשון יחיד. לפניכם. לשון רבים, התורה ניתנה לכולם אך הראי' היא של כל אחד ואחד כפי מה שהוא. (קוצק)

ר"א היום: – מדבר בשמש שהיא מצמיחה מתוק ומר ויבש ולח, וכל השינויים באים מכח המקבלים ולא מכח השמש שאין בה שינוי, כך גם הברכות והקללות, אני ד' לא שניתי והשינויים הם רק מצד המקבלים, הראויים לברכה מתברכים, והראויים לקללה מתקללים. (כלי יקר)

ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה – הקב"ה
 נותן לפניכם ברכה. וקללה. ביכולתכם על ידי מעשיכם הריעים להפוך הברכה לקללה, וזהו לפניכם, בכס הדבר תלוי. ברכה וקללה. הקב"ה נותן לאדם ובידו של האדם להפוך נתינה זו לברכה כשעושה רצון ד', כגון עשיר המפזר לצדקה או חכם המלמד לאחרים, ובידו להפכה לקללה אם הוא מתגאה במתנת ד'. (אוהב ישראל)

ראה אנכי ... ברכה וקללה – אנכי. חשיבותו של אדם בעיני עצמו יכולה להיות גם ברכה וגם קללה: נאמר אני עומד בין ד' וביניכם, שמה שהאדם מחשיב עצמו כיש זהו מסך המבדיל בינו ובין הקב"ה וזהו לקללה, ויש גם לברכה: לפעמים אומר יצר הרע לאדם כיצד זה אתה מעיז להתפלל לפני הקב"ה ואתה תולעת ולא איש, ואז צריך הוא לאמץ את לבבו ולבוא בהיכל המלך, ואז אנכי הוא לברכה. (מאור ושמש)

ראה.... לפניכם – לשון יחיד ולשון רבים: לכל ישראל בכלל נתן הקב"ה דברי תורה ומכל מקום אמר ראה, לכל אחד ואחד דברי התורה המיוחדים לו לשורשו, וכתב בעה"ט היינו אמרו במס' עירובין נכנס אהרן שנה לו משה פרקו, נכנסו בניו שיהיה להם פרקם, לשון פרקו ופרקם היינו שלימד לכל אחד דברי התורה המיוחדים לו לשורשו, שכל אחד יש לו דברי תורה המיוחד לו לשורש נפשו. (רי"צ הכהן)

היום ברכה וקללה – היום: בו ביום שאדם עושה מצוה עושה הברכה עבורו, ולהיפך גורם לקללה, אמנם השכר והעונש באים אחר כך

אולם הם נעשים היום בעולם הזה, מכל מצוה נוצר פרקליט ומעבירה נוצר קטיגור. (ח"ח שם עולם)

"את הברכה אשר תשמעו אל מצוות ד' אלקיכם אשר אנכי מצוה אתכם היום"

את הברכה אשר תשמעו - הברכה היא שתהיי לכם מנוחה בעולם הזה ותוכלו לשמוע את מצוות ד', ללמוד תורה ולקיים מצוות בלי מניעה וטירדה. (פנים יפות)

את הברכה אשר תשמעו – עצם השמיעה היא
 ברכה, כי השמיעה בתורה או תענוג נפלא ומחיי הנפש וכנאמר שימעו ותחי נפשכם, ותלה הכל בשמיעה ולא הזכיר לא מעשה ולא שמירה לפי שהשומע דברי אלקים חיים התורה משיבה נפשו ומישרתו כי יש בה סם חיים, וכנאמר המאור שבה מחזירם למוטב. (אוה"ח)

"והי' כי יביאך ד' אלקיך אל הארץ אשר אתה בא שמה לרישתה, ונתת את הברכה על הר גרזים ואת הקללה על הר עיבל"

את הברכה על הר גרזים ואת הקללה על הר עיבל – ולעומת הר גרזים והר עיבל יש למעלה שני הרים: ההר הטוב, מי יעלה בהר ד', והר שעיר, הרי חושך וצלמות הנמשכים מיצר הרע. (של"ה)

"והבאתם שמה עולותיכם וזבחיכם, ואת מעשרותיכם ואת תרומת ידכם. ונדריכם ונדבותיכם ובכורות בקרכם וצאנכם"

והבאתם שמה – ואחר כך הוא אומר
 ואכלתם... ושמחתם. הכל לשון רבים, כי אינו דומה מרובים העושים את המצוה למועטים העושים את המצוה (כי ברוב עם הדרת מלך) אולם כשהוא מדבר על שכר אומר לשון יחיד, אשר ברכך, כי פלס ומאזני משפט לד' לשקול כל מעשי איש ואיש. אפילו ששים ריבוא העושים מצוה כאחת אין גם חד נוטל שכר כחברו אלא כל אחד ואחד כמעשהו. ושמחתם בכל משלח ידכם. היוזרהו שלא יהי עושק או גזל בקרבנותיכם, כי אז לא תהי אכילתכם לפני ד' ולא תימשך השמחה, כי השטן יערבב ח"ו. (אלישיב)

ואת תרומת ידכם – אלה הביכורים רש"י.

שמרימים לשמים את ביכורי הפרי הצומח על ידי עבודת האדם, ולכן נקרא חג מתן תורה חג הביכורים להורות שיש בכל התורה להרים ולקדש את פעולת האדם. (הרי"ם)

"ואכלתם שם לפני ד' אלקיכם, ושמחתם בכל משלח ידכם אתם ובניכם. אשר ברכך ד' אלקיך"
 ואכלתם שם לפני ד' – ולפני כן נאמר והבאתם שמה עולותיכם, וכי עולה נאכלת, אלא שיש לצרף עולה. הבאה על הרהור הלב, לקרבנות השלמים. (נצי"ב)

"לא תעשון ככל אשר אנחנו עושים פה היום, איש כל הישר בעיניו"
 לא תעשון... איש כל הישר בעיניו – פשוטו של מקרא אל תעשו כמו שאנו עושים עכשיו, כל חד אם ישר בעיניו לבוא למשכן בא, ואם לאו אינו בא. אבל כשתעברו את הירדן ותכבשו את הארץ תהיו חייבים לעלות לרגל למקום אשר יבחר ד' ולהביא שם קרבנותיכם. ומדרשו בספרי: היום אנו מטלטלין המשכן ואסורים בבמה ומשתבואו לארץ אין מטלטלין את המשכן ואין אסורים בבמה.

"כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה אשר ד' אלקיך נותן לך"
 כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה – המנוחה זו שילה, והנחלה זו ירושלים, והפסיק ואל בין שילה לבין ירושלים, אלו חמשים ושבע שנה ששהי המשכן בנוב ובגבעון, ובאותן שנים היו הבמות מותרות. (ר' בחיי)

אל המנוחה ואל הנחלה – הרוחנית, והי' חשש
 שחשיטת חולין תהיי לשעירים לכן לא הותר להם בשר תאוה כמדבר. (נצי"ב)

"ועברתם את הירדן וישבתם בארץ אשר ד' אלקיכם מנחיל אתכם, והניח לכם מכל אויביכם מסביב וישבתם בטח"
 והניח לכם מכל אויביכם – אויב הוא יצר הרע שנקרא סתם אויב, מכל אויביכם היינו משלוש הקליפות קנאה תאוה וכבוד. וישבתם בטח. רק אז תזכו לשבת בטח, על דרך שנאמר ושכבתם ואין מחריד. (רי"צ הכהן)

"ושמחתם לפני ד' אלקיכם, אתם ובניכם ובנותיכם ועבדיכם ואמהותיכם והלוי אשר בשעריכם, כי אין לו חלק ונחלה אתכם" (יב, יב)
כי אין לו חלק ונחלה אתכם – והיו ענייכם, לאברהם אבינו ע"ה נאמר בברית בין הבתרים ועבדום ועינו אותם... ואחרי כן יצאו ברכוש גדול, והיות ששבת לוי לא היו בכלל ועבדום ועינום, לא היו בכלל של רכוש גדול ולא קיבלו חלק בארץ. וכן לא היו בגזירת פן ירבה, ולכן גם לא היו בכך ירבה, והיו המעט שבשבים. (כלי יקר)

"רק בכל אוות נפשך תזבח ואכלת בשר, כברכת ד' אלקים אשר נתן לך, בכל שעריך. הטמא והטהור יאכלנו כצבי וכאייל" (יב, טו)
ירחיב... את גבולך – שיתקיים בך בכל דרכיך דעהו אפילו אכילת בשר תהי' בכל אוות נפשך ולא להנאת הגוף. ובאמת יש לכל תאוה שורש בנפש אך תאוות הגוף מכסה על תאוות הנפש שלא יהי' ניכר העיקר, וזהו שאמרה תורה בכל אוות נפשך תאכל בשר שלא יבטל הגוף תאוות הנפש, ולכן אמרו אין עם הארץ רשאי לאכול בשר. (שפי"א)

כי ירחיב... את גבולך... ואמרת אוכלה בשר – מתוך הרחבה מסיר אדם את מסוה הבושה מעל פניו ואומר אוכלה בשר. סיבת הדבר כי ירחק ממך המקום, התרחקות האדם מבית המקדש ומהקדושה. (כלי יקר)

"כי ירחק ממך המקום אשר יבחר ד' אלקיך לשום שמו שם, וזבחת מבקרך ומצאנך אשר נתן ד' אלקיך לך, כאשר צויתך, ואכלת בשעריך בכל אוות נפשך" (יב, כא)
כי ירחק ממך המקום – תהי' רחוק מהמדרגה להביא שלמים ולאכול משלחן גבוה, ואי אפשר לומר שהכונה היא רק לרחוק מקום מירושלים כי גם בירושלים עצמה הותר להם בשר תאוה. (נצי"ב)

"אך כאשר יאכל את הצבי ואת האייל כן תאכלנו, הטמא והטהור יחדו יאכלנו" (יב, כב)
אך כאשר יאכל את הצבי – למידתך תורה דרך ארץ שלא יתרגל אדם לאכול מן הבהמות המצויות אצלו בבית כי אם מצייד אשר יש בו טורח וסכנה, ואז תשקוט תאוותו לבשר כי אין האכילה שוה בגודל הצער והטורח. וכך נהג יצחק אבינו ע"ה שאמר לעשו וצודה לי ציד, ואמרה תורה שכך גם יאכל מהבהמות שאתו בבית, אילו הוא צריך לצודם. (כלי יקר)

"רק חזק לבלתי אכול הדם, כי הדם הוא הנפש ולא תאכל הנפש עם הבשר" (יב, כג)
רק חזק לבלתי אכול הדם – לפי שיש עמל להוציא הדם מן הבשר מזהיר שנתחזק לנקות הבשר מן הדם. (בכור שור)

רק חזק לבלתי אכול הדם – אף על פי שהדם נאסר הותר הכבד אף שהוא שורש הדם. שכל דבר הוא טוב בשורש, שהשיי"ת לא ברא שום

דבר רע ורק כשהאדם משתמש שלא במקום הראוי אז נעשה רע. (מי השילוח)

"שמור ושמעת את כל הדברים האלה.... כי תעשה הטוב והישר בעיני ד' אלקיך" (יב, כח)
שמור – את מצוות התורה. ושמעת את כל הדברים אשר אנכי מצווך היום. אלו גדרים וסייגים שתיקנו חכמים. למען ייטב לך ולבניך אחריו. הגדרים והסייגים הם המעמידים את עם ישראל. (אוה"ח)

שמור ושמעת – מדבר על הבת קול היוצאת מחורב וממנה באים הרהורי תשובה בלב האדם: אם תשמור ותצפה לשמוע הקריאה אז בודאי תשמע. (דגל מ"א)

"אחרי ד' אלקיכם תלכו ואותו תיראו.... ובו תדבקו" (יג, ה)
אחרי ד' אלקיכם תלכו – בדרכיו ולא בדרכים חדשות שיאמר נביא או חולם חלום. ואת מצוותיו תשמור, ולא מצוות חדשות שיחדש הנביא, ובקולו תשמעו. במה שירצה על ידי נביאיו לקדש שמו וכאלהיו בהר הכרמל, ולא לקול המבטל את כל המצוות. (רע"ס)

אחרי ד'.... תלכו – זה סדר זרעים שיש בו מהליכה במידותיו (חסד) וגם מעשר שני צריך להוליך לירושלים. ואותו תיראו, זה סדר מועד, רמזו בתורה אותו כי שבת וימים טובים נקראים אותו, ואמר תיראו שצריך לירא מעונשם. ואת מצוותיו תשמור, זה סדר נשים. שצריך לשמור הרבה מצוות ואיסורי ביאה וזיקה. ובקולו תשמעו. זה סדר נזיקין, לשמוע לאשר ישפטו השופטים. ואתו תעבדו. זה סדר קדשים, שכולו משפטי עבודת בית אלקינו. ובו תדבקו. זה סדר טהרות, כי באמצעות הטהרה יהיו ראויים להידבק בשכינה. (אוה"ח)

אחרי ד'.... תלכו – אחרי מופלג, אפילו אתם רחוקים ממנו תתחזקו ביום המצוות וביראת ד' ועל ידי זה תתקרבו לד' ותגיעו אל ובו תדבקו. ואותו תעבדו. ולא למתווכים בינו לבניכם, כפי שמנסים לפתותכם נביאי השקר. (אלשיך)

ואת מצוותיו תשמורו ובקולו תשמעו – קולו זה תורה שבעל פה שבלתי אפשרי לקיים מצוה אחת כתיקונה בלעדי התורה בעל פה, המבארת כל הפרטים והדקדוקים של כל מצוה ומצוה.

ובקולו תשמעו – קול תורה שבעל פה, לשמוע בקול חכמי התורה שגם הם נקראים נביאים (ואהרן אחיך יהי' נביאך), על שם נבי שפתיים. (הכנה"ק)

"והנביא ההוא או חולם החלום ההוא יומת, כי דיבר סרה על ד' אלקיכם.... וביערת הרע מקרבך" (יג, ו)
כי דיבר סרה על ד' – אולם אם דיבר על אחת מכל המצוות ולפי שעה: על בעל החלומות נאמר והחלומות שוא ידברו ואינו חייב מיתה, ואם הוא נביא אמת נקבל ממנו וכאלהיו בהר הכרמל. (אוה"ח)

דיבר סרה – עשה את האדם קטן מאד ואת הקב"ה נעלה מאד מכדי להשיג על האדם הקטן, ועל ידי זה כאילו מסיר השגחתו מהעולם ומוסרה למתווכים.

כי דיבר סרה על ד' – ואפילו העמיד חכמה באמצע הרקיע ואמר שהקב"ה אמר שנעבוד היום כוכב או מזל או אחד משאר הכחות העליונים הרי זה חייב מיתת חנק לפי שבא להכחיש נבואתו של משה רבנו ע"ה המבוררת לכל ישראל, ובא להכחיש לא יהי לך אלהים אחרים על פני שכל ישראל שמעו באזניהם והם יודעים ועדים בדבר זה. (ר' בחיי בשם רמב"ם)

"בנים אתם לה' אלקיכם לא תתגדו ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת. כי עם קדוש אתה לה' אלקיך" (יד, א-ב)

כמה וכמה ביאורים יש בפסוק זה, והעולה מכולם הוא, שהמאמין במציאות ה' והשגחתו, ברור לו שאין חלילה רצון השיי"ת להרע לו, כלום אב רוצה להרע לבנו. ואם פגעה ח"ו מידת הדין באחד מישראל, הרי זה על דרך הנאמר (דברים ח, ה): "כי כאשר ייסר איש את בנו ה' אלקיך מייסרך".

על כן, כיון ש"בנים אתם לה' אלקיכם" – לכן "לא תתגדדו ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת.

עצם הציווי "לא תתגדדו" מבטא את אהבת הקב"ה לכל אחד מישראל.

"טמא הוא לכם מבשרם לא תאכלו" (יד, ח)

יום אחד נכנסו כמה מבאי ביתו של רבי זליג ראובן בענגיס אל חדרו ומצאוהו יושב ליד שולחנו ושפך דמעות כמים. נבהלו הבאים ושאלוהו על מה ולמה ממרר הוא בבכי.

הראה להם באצבעו על עתון המונח לפניו ובו סופר כי הובא לחופי ארץ ישראל טון של בשר טריפה.

בוודאי לא היה חששו שמא יהודי שומר מצוות ייכשל חלילה בבשר פיגולים, אך גבר בלבו הצער על שבשר זה יאכלוהו בני אברהם יצחק ויעקב, ולא יכול היה לעצור את מכאובו ודמעותיו. (בית אב)

"עשר תעשר"

עשר בשביל שתתעשר (תענית ט.). אמר רבינו חיים מוולאז'ין בשם רבינו הגר"א:

השומר "מעשר", מובטח – מן ההיזק, והשומר "חומש" – מובטח לשכר שיתעשר, ויורש בזה מידת הבטחון.

ואמר אם כל ישראל ישמרו חומש יתקיים בהם "אפס כי לא יהיה בך אביון". (תוספת ברכה)

ופעם אחד נסתפק רבינו הגר"ח אם נתן חמישיתו, והקל לעצמו.

כעבור זמן הלך משרתו לשאוב מים מן הבאר ונפל הדלי לבאר ואבד. ירד המשרת עם גרזן להוציא הדלי ונפל גם הגרזן לבאר ואבד בתוכו.

חישב רבי חיים את שווי הדלי והגרזן ונמצא שווים ג' זהובים – בדיוק כאוות הסכום שלא הפריש חומש. תיכף הפריש את החומש ומיד לאחר מכן נמצאו הגרזן והדלי. (כתר ראש, שאלתות)

✽

עשר בשביל שתתעשר (תענית ט).

ביאור הענין כמו הממונה על אוצר קטן מאוצרות הממשלה, אם ימלא את תפקידו כראוי, כי אז יתמנה להיות אחראי על אוצר גדול יותר, אף אם לא יצטיין במעלות אחרות. ולהיפך, אם יתגלה חסרון במשמרתו, לא יועילו לו כל המעלות שנמצאות בו אלא יורידוהו מדרגתו למשרה קטנה יותר.

כן הענין באוצרות השמים הניתנים לאדם. אם מעשר כראוי, וממלא תפקיד הגזברות שלו כראוי, ליטול לעצמו כפי דרכי התורה, ומחלק למי שראוי על פי הוראות התורה, אז יתעשר – יתמנה לגזבר על אוצר גדול יותר, וכן הלאה למעלה. (רבי שמעון שקאפ)

✽

"עשר תעשר" – עשר בשביל שתתעשר... הביאו את כל המעשר אל בית האוצר... ובחוננוי נא בזאת אמר ה' צבאות אם לא אפתח לכם את ארובות השמים והריקותי לכם ברכה עד בלי די", מאי "עד בלי די", עד שיבלו שפתותיכם מלומר די (תענית ט).

מדרשת רבותינו "עשר תעשר – עשר בשביל שתתעשר", משמע שהתירה התורה לקיים מצוות מעשרות מתוך ידיעה כי הובטח הנותן שיתעשר. וכן נאמר בנביא: "בחוננוי נא בזאת, היינו במצוות מעשרות הורשינו לבחון את השי"ת.

אמנם גם בשאר מצוות הובטחנו במתן שכר, כמו במצוות תלמוד תורה שבה נאמר (משלי ג, טז): "אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד", ומכל מקום הורשינו לבחון את השי"ת רק במצוות מעשרות. סיבת הדבר כיון ש"דיברה תורה כנגד יצר הרע" ומכיון שדרך האדם להתאוות לעושר, לכן התירה לו התורה לתת ממנו מתוך תקוה למתן שכר. אך המטרה האמיתית היא, שלאחר שיוזכה בעשירות, יוכל לעסוק בתורה לשמה, מבלי לצפות לשכר שהובטח עברה.

לכן סיימה התורה ואמרה: "למען תלמד ליראה את ה' אלקיך כל הימים". היינו, מה שהותר בצדקה לעשר "בשביל שתתעשר", הוא כדי שיוכל ללמוד תורה לשמה ולזכות ליראת אלקים. (חתם סופר)

✽

רש"י מפרש: "לפי שאתם בניו של מקום, ואתם ראויים להיות נאים ולא גדודים ומקורחים", הרמב"ן בשם האבן עזרא כתב: "שתדעו שאתם בנים לה' והוא אוהב אתכם יותר מן האב לבנו, לא תתגודדו על כל מה שיעשה, כי כל מה שיעשה לטוב הוא אף אם לא תבינוהו, כאשר לא יבינו הבנים הקטנים את מעשה אביהם, בכל זאת יסמכו עליו".

הספורנו מפרש: שאין ראוי להראות תכלית הדאגה והצער על הקרוב המת, כשנשאר קרוב נכבד ממנו במעלה ובתקוות הטוב. לפיכך אתם בנים לה', שהוא אביכם קיים לעד, אין ראוי שתדאגו ותתאבלו בתכלית על שום מת".

לומדים אנו, איפוא, שאפילו כאשר מדת הדין פוגעת רח"ל, לא סרה אהבתו יתברך

לישראל שנקראים בנים למקום. רק אם יתבונן אדם כראוי, לא יסור מדרך האמת ולא יפגם מאמונתו.

✽

זכורני שסיפר לי מרן המשגיח בשעה שהגיע שעתו של רבי נחום זאב מקלם להפטר מן העולם הוא עדיין צעיר ובביתו בנות שהגיעו לפירוקן, אמר להן: עלכן אין אני דואג כלל מה יעלה בגורלכן אחר פטירתי. משום שאתן יוצאות מרשות "אדם" ונכנסות לרשותו של הקב"ה, שהוא אבי יתומים ודיין אלמנות. (מרן הגרא"מ שך זצ"ל)

משל ונמשל

בנים אתם לה' אלקיכם לא תתגודדו "לא תתגודדו" – לא תשימו אגודות אגודות ותהיו חלוקים אלו על אלו" (ילקוט שמעוני) פעם אחת בא אדם לפני "החפץ חיים" זצ"ל ושאלו: מה טעם לכל הנוסחאות והמנהגים השונים שבתפילה, ומה צורך יש בהם? חסידים מתפללים כך ואילו מתנגדים מתפללים אחרת, ואף החסידים עצמם מנהגים שונים להם – אלו בהתלהבות, מנגינה ובריבודים, ואלו בשקט, בשלוה ובניחותא, וכיוצא בזה. כלום לא מוטב היה אילו התפללו כל עם ישראל בנוסח אחד? השיב לו בעל "החפץ חיים":

משל: באמת יכולת לבוא ולשאל שאלה זו עצמה את הקיסר הרוסי, לשם מה לך, אדוני הקיסר, צבאות וחילות רבים ומשונים כל כך? חיל רגלים וחיל פרשים, יורים בתותחים ויורדי ים, ושומרי גבולות וז'אנדרמים וכו' – כלום לא היית מטיב לעשות אילו אחדת את כולם בחיל אחד כולם באותם כלי נשק ושר צבא אחד ממונה עליהם, הרי בכך היית פטור מדאגות רבות ושונות. ברם כל בר דעת מבין כי לכל סוג וסוג של חילות הצבא מטרה מיוחדת ותכלית נפרדת, כי הלא המטרה העיקרית והכוללת של הצבא כולו לנצח את האויב, לתכלית זו זקוקים לאמצעים שונים. מה שיש בכוחו של חיל רגלים לעשות אין בכוחו של חיל פרשים חיל פרשים תנועתו קלה ויכול לדלוק מהר אחר השונא, חיל תותחים יכול לפגוע באויב גם ממרחקים, והתוקעים בחוצרות מפיחים רוח גבורה בחיילים וכו'.

ונמשל: כל פעולותינו אינן אלא מלחמה מתמדת נגד יצה"ר, המסית והמדיח מעבודתו יתברך. אנו מחפשים ותחבולות שונות לנצחו, לשם כך מצויים בחילותינו סוגי צבא שונים. כת זו מנצחת בכח התורה וכת זו מנצחת בכח התפילה וכת שלישית בכח נגוניה וכיוצא בזה. העיקר אינו אלא שידעו כל הכיתות וכל סוגי הצבא שהמטרה היחידה היא המלחמה ביצה"ר והנצחון עליו, ושיכוונו כולם ליבם אלימים.

(משלי החפץ חיים)

הליכות והלכות

מדיני סליחות וחודש אלול

בר"ח אלול עלה משה להר סיני לקבל לוחות אחרונות לכן כל אותם ארבעים יום עד אחרי יום כיפור הם ימי ציצון והם זמן הראוי יותר לתשובה שלמה. ורמז לדבר: אני לדודי ודודי לי שהם ר"ת אלול, וסופיהם גימטריא

ארבעים, וכן רמז "אריה ישאג מי לא ירא", אריה ר"ת: אלול, ראש השנה יום כיפור, הושענא רבא.

מיום ב' באלול מתחילים הספרדים באמירת סליחות עד יום הכפורים, ומנהג אשכנזים להתחיל לומר מר"ח לאחר התפילה "לדוד ה' אורי וישעי", וכן תוקעים בשופר לאחר התפילה.

וכן יש נוהגים בכל חודש אלול לומר תהלים לאחר התפילה כך שמסיימים בראש השנה בציבור את כל הספר.

זמן הראוי לסליחות הינו באשמורת הבוקר אך אפשר לאמרם בכל זמן ביום. אולם כיון שאומרים בהם י"ג מידות אין לאמרם מהשקיעה עד חצות הלילה (פרט מליל יום כיפור).

מי שאינו מנין לו מנין לאמירת סליחות יוכל לאמרם ללא מנין אך את י"ג המידות לא יאמר כרגיל, כיון שזה דבר שבקדושה שאינו נאמר אלא במנין, אלא יאמר בניגון כקורא בתורה. וכן ידלג הקטעים הנאמרים בלשון ארמית. ויש שהתירו גם קטעים אלו ביחד ורק הקטעים בסוף הסליחות בארמית ידלג (כגון מרנא דבשמיא) (תורה לשמה) אולם את שאר הסליחות יוכל לומר גם ללא מנין.

מנהג הספרדים לתקוע בשופר בזמן אמירת י"ג מידות. והעיר ה"אור לציון" שהתקוע יאמר קודם התקיעה במהירות את ה"י"ג מידות ורק אח"כ יתקע.

האומרים סליחות באשמורת יברכו כל ברכות השחר קודם הסליחות, ובעיקר ברכות התורה, כיון שאין לומר דברי תורה קודם ברכות התורה וכן ראוי גם למנהג אשכנז.

כתב ה"בן איש חי" זצ"ל שאמירת תיקון חצות קודם לסליחות, ולכן אם אין שהות, קודם יאמרו תיקון חצות, ורק אח"כ סליחות, שאמירת תיקון חצות חשובה וברפרט בימים אלו הזמן מוכשר לזה. וכתב בספר "אלף המגן" שרבים מבני תורה הורו היתר לעצמם למנוע מלומר סליחות ורק אומרים ביום הראשון ובערב ר"ה וכו' וכו', אבל באמת שגו, כי מר"ח אלול עד לאחר יום כיפור המה ימי רצון כל היום, וקודם עלות השחר מובחר ביותר, ולכן ראוי ונכון להם ביותר להיות המה הראשונים לכל דבר שבקדושה ולהשתתף עם הציבור בעת אמירת סליחות או תהילים ומהם יראו שארית ישראל וכן יעשו ליתן לב לשוב.

יש לומר את הסליחות במתינות ובכוונה וטוב מעט בכוונה מהרבות שלא בכוונה. ואם זמנם קצר ידלגו על מקצת פיוטים כי עיקר הסליחות הם י"ג מידות והודיו. ומי שקשה לו לבוא כל יום לפחות יבוא בשני וחמישי ובערב ראש השנה ועשרת ימי תשובה.

ונסיים בדברי ר' ישראל מסלנט זצ"ל שבימי חודש אלול צלחה עליו רוח יראה וחרדת קודש גדולה מפני אימית יום הדין. שאלוהו פעם למה? וכי אלול הוא ידובי שצריך לפחד ממנו? ענה להם, וכי אנחנו חזקים מדוד המלך שאמר 'גם את הארי וגם את הדוב הכה עבדך' ובכל זאת פחד מאימת הדין:

"סמך מפחדך בשירי וממשפטך יראתי"?!! נוהגים בחודש אלול שהכותב מכתב לחברו מוסיף "לשנה טובה תכתב ותחתם".

יהי רצון שזוכה לתשובה שלמה במהרה בימינו לעשות נחת רוח ליוצרנו, לעשות רצון בוראנו ולקבל פני משיח צדקנו אמן.

Time Out for Values

E-mail info@tovnet.com

FOR THE FURTHERANCE OF JEWISH AWARENESS WORLDWIDE

16 Dolson Rd * Monsey * N.Y. * 10952 * TEL(845)352-7474 * FAX(845)352-7517

MONSEY	QUEENS	BROOKLYN	STATEN ISLAND	MIAMI	ISRAEL	ISRAEL	MEXICO
ישיבה וכולל 11 Calvert Drive משרד ראשי 16 Dolson Road T. 845-352-7474 F. 845-352-7517	בית מדרש וכולל בקר וערב 68-58 147 St. Flushing T: 718-263-6655 F: 718-268-4739	1950 E. 7 St.	בית מדרש וכולל בקר וערב 5 Oakville Street 718-761-9913	שיעורים והרצאות 305-502-3876	בית מדרש וכולל "לקה טוב" רח' שאול המלך 40 סנהדריה 02-586-7469 לאברכים תלמידי חכמים מוסלגים ירושלים	בחסות ביהכ"נ "היכל אליהו" 972-3-504-4276	כולל ישיבה ומדרשה לנשים Tecamachalco Mexico City T. 525-55589-8756 F. 525-55589-9101

המעוניינים לזכות ביום לימוד או יותר בכלל וישיבת לקח טוב

הלומדים בעמל וביגיעה ובחתימה עצומה לרפואה, להצלחה, לפרנסה טובה, ולזרע של קיימא, לזיווג הנון, לחזרה בתשובה, לעילוי נשמה. לא לפנות בהקדם למשרד האגודה עם שמותם ושם אימם. תזכר למצוות. 845.352.7474

מעשה חכמים

"לא תאכל כל תועבה" (יד, ג)

בספר נחל אשכול בהלכות מילה מובא שמצא באגרת לר"י יעבץ:

"ראובן ושמעון ירדו באניה לבוא אל ארץ משפחתם, ויהי סער גדול בים, ויחתרו המלחים לבוא אל חוף ארץ שפאניה (ספרד) בעת השמד. וכאשר כלה שבר שני האחים זה כמה ימים אחזם בולמוס בבואם אל ארץ גזרה ויפגע ראובן בבית מחוץ לחומת העיר, ויחמלו עליו ויתנו לו שם בשר לאכול ותאורנה עיניו. ושמעון גם הוא הלך אל בית אשר בעיר ויושם לפניו לאכול ויאכל. ובהיותם עייפים חלשים ונכאי רגלים, ישבו שם ימים אחדים בלי הגד כי יהודים הם, מפני הגזרה.

ויהי כשזב רוחם וידעו כי יש בכוחם ללכת, ויברכו את בעלי הבתים אשר גמלו עמם חסד וילכו. וטרם יפרדו התנווד אל ראובן בעל הבית אשר גמל עמו חסד, ויאמר לו: הכרת פניך ענתה בך כי אתה יהודי. דע אחי כי אני כמוך, ומן היהודים האנוסים אנכי, ואני וכל אנשי ביתי שומרים מצות ה' בסתר, ובמרתף מתחת הארץ אני שוחט ובודק, ונזהר מבשר וחלב, ועתה אל תעצב בעבור עצרך בביתי כי בשר פיגול לא בא בפיד... אך שמעון ידע כי בבית נכרי ישב, שהוא רואה בעיניו מאכלים נבילות וטריפות ובשר בחלב, והוא אכל שם מפני פקוח נפש.

"ויהי בבואם אל עירם, הלך שמעון אל חכם עירו וישאלהו מה זאת עשה אלקים לי לעצרני בבית נכרי. ולאכול בשר טמא ואסור, ולרעי הטיב חסדו להזמינו בבית ישראל.

"וישיבהו דבר: הגד נא לי ואל תכחד ממני אם מעולם לא אכלת דבר אסור בלי אונס. ויאמר אמת נכון הדבר, פעם אחת הלכתי עם נערים בעיר וראיתי אוכלים לחם וגבינה ויין של נכרים והתאויתי תאוה גדולה אל הגבינה

מבקש להודיעם שכבר שלח להם תשובה בענין אולם לאחר הרהור ובירור נוסף הגיע למסקנה שטעה בדבר הלכה ולמעשה יש לפסוק אחרת מאשר הורה במכתבו. כעת כבר ברור שאין לבוא בטענות אל הרב המקומי בענין, שכן הרי אפילו רשכבה"ג רבי יצחק אלחנן רבה של קובנה "טעה" בהלכה זו...

פסק

כאשר סיפר בעל ה"אבן האזל" את המעשה, זלגו עיניו דמעות באמרו: עד כמה מוכן היה רבי יצחק אלחנן להשפיל עצמו כדי לעזור ליהודי, צא וראה, כאשר כבר רוצים לעשות טובה ליהודי, באיזו מסירות יש לעשות את הדבר, עד היכן יש להגיע ברצון לעזור לזולת...

אכן בוודאי רבים הם שהיו רוצים לעזור לאותו רב, אולם לשם כך זקוקים למוחו, הגאוני והמבריק של רבי יצחק אלחנן, המסוגל למצוא ראיון מקורי שכזה, ולא

פחות מכך ללב טהור ורוחם כמותו, והמוכן ממרומי מעמדו המרומם להשפיל עצמו – והכל כדי לחסוך ולמנוע עגמת נפש מרב בישראל...

ואל היין, וטעמתי מעט מהם, ואמרת יסלח נא ה' לעבדך בדבר הזה.

"ויטען החכם ויאמר: צדיק ה' בכל דרכיו. הנה רעד הטוב ממך, מעולם לא בא בפי דבר אסור, וישמרהו השי"ת מן התקלה, גם בעת צרה ואונס. אבל אתה כבר עברת את פי ה' בלי אונס, לא יקרת בעיניו לעשות לך נס להזמין לפניך בית יהודי בתוך בתי נכרים הרבים."

פסק

סיפר רבי איסר זלמן מלצר: מעשה ברב באחת הקהילות שחלק מבני קהילתו לא השלימו עם רבנותו והצרו את צעדיו. באחד הימים פסק הרב הלכה למעשה בענין מסויים בהלכות טריפות והנה התברר להם שבש"ך מובא בהלכה שלא כפי שפסק. משנודע לבעלי המחלוקת שיש ש"ך מפורש

הפוסק שלא כפי שפסק הרב, עטו על "המצאיאה" כמוצאים שלל רב. הזדרזו ושלחו מכתב לרבי יצחק אלחנן בקובנה, ושאלוהו ב"תמימות" כיצד יש לפסוק במקרה זה. כמובן שכל כוונתם לא היתה אלא לקנטר ולגנוח את הרב בהציגם אותו כמי שטועה בהוראה.

רבי יצחק אלחנן ידע שבאותה עיירה ישנם המנהלים מחלוקת כנגד הרב, ומכיון שידע שהתשובה לשאלה שנשאל במכתב הרי מפורש היא בש"ך, תיכף הבין בפקחותו הרבה כי כפי הנראה טעה כאן הרב בהלכה מפורשת ובעלי מחלוקתו רוצים לנצל את הדבר כדי לנחו. מיהר וכתב לאותם אנשים תשובה שמתאימה לפסק הדין של הרב, בניגוד לפסק ההלכה המובא בש"ך! אלא שמיד לאחר ששלח את המכתב בדואר, עוד קודם שהגיע לידי השואלים, מיהר רבי יצחק אלחנן ושיגר אליהם מברק ובו הוא

העלון לעילוי נשמות

יעקב בן מלכה יגן זצוק"ל

ואשתו **רחל בת שרה ע"ה**

ת.נ.צ.ב.ה.

הילולא דצדיקיא

יום שלישי	יום שני	יום ראשון	יום שבת	יום שישי	יום חמישי	יום רביעי
ב אלול	א אלול ב' ראש השנה	א ראש השנה ב ראש השנה	כא אב	כה אב	כו אב	כו אב
שקיעה 8:27	שמעיה ואבמליון רבי דוד הנגיד נכדו של הרמב"ם	רבי דוד נחמאיס מח"ס מחנה דן	רבי שמואל סלנט רב של ירושלים	רבי דוד בן הנזיר רבי נפתלי צבי יהודה ברלין הנצי"ב מוולוז'ין	רבי יהודה מנשה פתייה מח"ס בית לחם יהודה	רבי יואל מיטלבוים מח"ס יואל מנשה שקיעה 8:36

זכות הצדיקים תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

נא לא לעיין בגליון בעת התפילה